

Riktlinjer för motverkan av mutor och jäv

Antagen av kommunfullmäktige, § 34, 2021-04-08,
diarienummer: KS/2021:99, ansvarig: kansliavdelningen

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
1.1	Syfte	3
1.2	Lagstiftning och betydelser	3
2	Mutor	4
2.1	Nykarvans kommuns förhållningssätt	4
2.2	Ansvar	5
3	Jäv	5
3.1	Definition av jäv	5
3.2	Nykarvans kommuns förhållningssätt	6
3.2.1	Försiktighetsprincipen	6
3.2.2	Jäv i kommunfullmäktige	6
3.2.3	Förtroendevalda i flera nämnder eller styrelser	7
3.3	Ansvar	7
4	Rapportering	7
5	Uppföljning	7

1 Bakgrund

Det finns vissa grundläggande värden för all offentlig verksamhet, som demokrati, rättsäkerhet och effektivitet. Både anställda och förtroendevalda i Nykvarns kommun arbetar på kommuninvånarnas uppdrag och i deras intresse. För att upprätthålla detta förtroende får inga oegentligheter hända inom kommunen.

Därför är det viktigt att både tjänstemän och politiker agerar sakligt och opartiskt, samt att kommunens verksamhet bedrivs på ett korrekt och rättsäkert sätt. En anställd eller förtroendevald inom det offentliga får aldrig missbruka sin ställning. För att leva upp till kommuninvånarnas höga förväntningar och förtroende är det viktigt att de kommunanställda återkommande håller sig informerade och efterlever de regler och rutiner som finns inom bland representation, bisysslor, mutor och liknande styrdokument.

1.1 Syfte

Den här riktlinjens syfte är att konkretisera och ge vägledning till både tjänstemän och förtroendevalda för det förhållningssätt som Nykvarn har gällande mutor och jäv, samt förtydliga hur gällande lagstiftning ska tillämpas. Riktlinjen gäller för samtliga anställda och förtroendevalda i Nykvarns kommun och de kommunala bolagen.

1.2 Lagstiftning och betydelser

Mutbrott regleras av brottsbalken (1962:700), vilket omfattar flera olika typer av brottsrubriceringar.

Tagande av muta	Begås när en arbetstagare eller uppdragstagare för sin egen eller för någon annans räkning tar emot en muta eller annan otillbörlig förmån för sin tjänsteutövning. Att begära eller låta sig bli utlovad en muta är också ett brott.
Givande av muta	Begås genom att antingen lämna, utlova eller erbjuda en otillbörlig förmån till arbets- eller uppdragstagare, eller att acceptera en begäran från en tjänsteman eller förtroendevald om att få en otillbörlig förmån.
Handel med inflytande	Begås genom att ta emot, godta ett löfte om eller begära en otillbörlig förmån för att påverka annans beslut eller åtgärd vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling. Detsamma gäller genom att lämna, utlova eller erbjuda någon en otillbörlig förmån för att han eller hon ska påverka annans beslut eller åtgärd vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling.

Övriga brott	Brottsbalkens tionde kapitel innehåller även andra ageranden med straffpåföljd som är bra att känna till, exempelvis bedrägeri, förskingring och trolöshet mot huvudman.
---------------------	--

Lagreglerna om jäv för anställda och förtroendevalda i kommuner regleras av kommunallagen (2017:725) respektive förvaltningslagen (2017:900). Reglerna talar om när en anställd eller förtroendevald ska anses ha ett sådant intresse i ett ärende att hans eller hennes opartiskhet kan ifrågasättas. Jävsreglerna gäller vid all ärendehantering och riktar sig till den som på något sätt kan påverka dess utgång. Reglerna gäller inte bara den som beslutar i ett ärende, utan även den som bereder ett ärende.

2 Mutor

En muta är en gåva eller en förmån i syfte att påverka. Mutor medför alltid straffansvar för den enskilde. Mutor kan orsaka en stor förtroendeskada gentemot hela samhället och kommuninvånarna. Förtroendevalda och anställda på kommunen samspelar dagligen med många olika typer av kontakter i sitt arbete. Genom dessa kontakter kan både förtroendevalda och anställda utsättas för påverkan och kan utsätta andra för påverkan. Därför är det viktigt att kontakterna sker på ett formellt och korrekt sätt, för att inte mutor och andra oegentligheter ska förekomma. Detta involverar dels lagöverträdelse, men även överträdelser av Nykarvns interna regelverk för att gynna sig själv eller annan.

2.1 Nykarvns kommuns förhållningssätt

Utöver lagstiftningen som reglerar mutbrott, så har Nykarvns kommun även valt att förtydliga vissa områden genom ett övergripande förhållningssätt för kommunen.

Resor	Anställda eller förtroendevalda ska alltid tacka nej till resor och konferenser som en utomstående part vill bjuda på. Är resan nödvändig för arbetet ska kommunen stå för kostnaden.
Måltider	Anställda eller förtroendevalda i kommunen ska inte låta sig bjudas på måltider av utomstående.
Fritidserbjudanden	Erbjudanden från utomstående som gäller anställdas eller förtroendevaldas fritid ska alltid tackas nej till. Exempel på sådana aktiviteter är gratis eller subventionerad hyra av fritidshus, båt eller deltagande i resor och tävlingar.
Mingel m.m.	Om det i direkt anslutning till exempelvis en entreprenörs visning av ett projekt ingår lättare förtäring och viss underhållning, är

	detta troligen inte att betrakta som en muta. Det viktiga är att huvudsyftet med tillställningen är information och inte mingel, annars ska det avböjas. Närmaste chef/ordförande ska alltid informeras när det är aktuellt att delta på mingel.
Gåvor och inbjudningar	Erbjudande om gåvor eller en inbjudan till middag, underhållningskväll, eller liknande från en utomstående ska alltid avböjas.
Tjänster eller dolda förmåner	Rabatter, provisioner, tjänster eller krediter, samt mer dolda förmåner som inköp till "självkostnadspris" ska alltid avböjas.

2.2 Ansvar

Det är alltid den anställdes eller förtroendevaldes ansvar att sätta sig in i och följa de lagar, riktlinjer och rutiner som gäller för Nykvarns kommun. Ansvaret går inte att friskriva sig ifrån genom att åberopa att arbetsgivaren har lämnat sitt samtycke.

3 Jäv

Den som är anställd eller förtroendevald inom en kommun ska alltid iaktta saklighet och opartiskhet. Jäv är benämningen för en omständighet som skulle kunna rubba förtroendet till opartiskhet hos den som ska handlägga eller ta beslut i ett ärende. Det handlar alltså inte om en anställds eller förtroendevalds förmåga att hålla sig objektiv, utan om andra faktorer som skulle kunna göra att den objektiviteten ifrågasätts.

3.1 Definition av jäv

Jävssituationer är ibland svårtolkade och omständigheterna varierar från fall till fall. Nedan följer olika exempel för att illustrera Nykvarns kommuns förhållningssätt och ge vägledning till tolkning av jäv.

Klara fall av jäv:

- Om en anställd eller förtroendevald, eller dennes närstående är sökande i ett ärende.
- Om ärendets utgång kan väntas medföra synnerligen nytta eller skada för en anställd eller förtroendevald, eller dennes närstående.

Särskilda omständigheter som skulle kunna rubba förtroendet för en anställds eller förtroendevalds opartiskhet, och då göra att de anses vara jäviga:

- Om en anställd eller förtroendevald är vän eller ovän med någon som är part eller intressent i ett ärende.
- Om en anställd eller förtroendevald är ekonomiskt beroende av en part eller intressent.
- Om en anställd eller förtroendevald är engagerad i sakfrågan på ett sådant sätt som kan leda till misstanke om brister i förutsättningen för en opartisk bedömning.

3.2 Nykarvns kommuns förhållningssätt

De anställda och förtroendevalda på Nykarvns kommun har ett ansvar att arbeta opartiskt och inte gynna egna eller närståendes intressen. Detta för att inte rubba kommuninvånarnas förtroende för kommunen.

Detta innebär att:

- Alla anställda ska vara opartiska i sin handläggning och inte misstänkas ha personlig vinning.
- Alla anställda har ett eget ansvar att avstå handläggning vid misstanke om jäv.
- Vid misstanke om jäv hos sig själv eller en annan ska en anställd alltid anmäla detta till närmaste chef.
- Rekrytering eller arbetsledning av en anhörig får aldrig ske då detta utgör ett jävsförhållande.

3.2.1 Försiktighetsprincipen

Det förekommer ibland situationer inom kommuners verksamhet som inte är enkla att bedöma ur ett jävsperspektiv. Det kan i gråzonen av förhållanden, bindningar och intressekonflikter uppstå omständigheter som skulle kunna skada kommunens trovärdighet, även om det inte är en uppenbar fråga om jäv i lagens mening. Vid sådana tillfällen bör en försiktighetsprincip tillämpas och personen bör då inte delta i ärendets handläggning eller beslut.

3.2.2 Jäv i kommunfullmäktige

De ledamöter som ska ta beslut i kommunfullmäktige har särskilda jävsregler att förhålla sig till. Reglerna för fullmäktige regleras av kommunallagen och säger endast att en ledamot inte får delta i handläggningen eller beslutstagandet av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make/maka, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående.

3.2.3 Förtroendevalda i flera nämnder eller styrelser

Det är inte ovanligt att förtroendevalda är aktiva i flera olika nämnder, samtidigt som de också kan sitta med i kommunstyrelsen eller en kommunal bolagsstyrelse. Detta i sig är inget direkt skäl till att jäv skulle förekomma. Beslut som behandlas av flera instanser där en förtroendevald sitter med i flera av dem är heller inte en direkt jävssituation. Det kan däremot finnas andra omständigheter som skulle kunna innebära jäv. Därför är det av vikt att värdera varje situation för sig.

3.3 Ansvar

Det är varje enskild anställds eller förtroendevalds ansvar att självmant meddela om det finns omständigheter som talar för jäv. För förtroendevalda sker anmälan till nämnden, styrelsen eller fullmäktige på sittande möte. Vid tveksamhet om jäv föreligger på ett politiskt sammanträde bör frågan alltid tas upp för diskussion. Det är då alltid nämnden, styrelsen eller fullmäktige som har det slutgiltiga beslutet i frågan.

4 Rapportering

Nykarvans kommun ska ha en god verksamhet som följer gällande lagar och regler. Skulle oegentligheter uppmärksammas är det viktigt att dessa upptäcks och åtgärder kan vidtas så snabbt som möjligt. En anställd ska då, utifrån vad situationen utgörs av, kontakta:

- Närmaste chef eller överordnad chef.
- Förvaltningsdirektör på berörd förvaltning.
- Kommunstyrelsens kansli, kommun@nykvarn.se
- Postadress: Kommunstyrelsen, Nykarvans kommun, 155 80 Nykvarn
- Kommunrevisionen, se www.nykvarn.se
- Facklig företrädare

5 Uppföljning

Vid nämndmöten, styrelsemöten eller fullmäktigemöten är det den enskilda ledamoten som självmant ska anmäla sig jävig och inte delta i handläggningen av ärendet. Detta protokollförs i sammanträdet's protokoll för att ge transparens och möjlighet till uppföljning över att besluten har tagits utan omständigheter som kan tala för jäv.

Den interna uppföljningen inom kommunen sker i samband med uppföljning av representation, som fastställs i riktlinjer för representation.

NYKVARNNS KOMMUN
Besöksadress: Centrumvägen 26
Postadress: 155 80 Nykvarn
Telefon: 08-555 010 00
Fax: 08-555 014 99
www.nykvarn.se